

Vieraslajien ”treffipalvelu” ja muita inspiroivia vieraslajien hallintakeinoja

Markus Seppälä

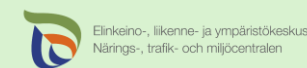
Luonnonsuojelun asiantuntija, INSPIRE-hanke

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Interreg
Aurora

UMEÅ
KOMMUN

V A A S A .
V A S A .

Inspire –hanke 2023-2026

Hankekoordinaattori
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Hankekumppanit

Rahoitus: 998 410 eur

- Länsstyrelsen, Västerbottens län	65 %	Interreg Aurora
- Vaasan kaupunki	24,5%	Lapin liitto
- Umeå kommun	10%	Omarahoitus

www.ely-keskus.fi/web/inspire

INSPIRE

INvasive **SP**ecies Information
Restoration & Engagement

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Länsstyrelsen
Västerbotten

UMEÅ
KOMMUN

Interreg

Co-funded by
the European Union

Aurora

INSPIRE (2023–2026) - hanketavoitteet

1. Puutarha-ala ja puutarhaharrastajat mukaan viestinnän keinoin hillitsemään vieraslajien leviämistä
 - Puutarha-alaa ja kuluttajia luonnon kannalta turvallisempiin lajivalintoihin ohjaavaa viestintää.
 - Digitaalinen työkalu avuksi tarjoamaan vaihtoehtoisia kasvilajeja korvaamaan riskialttiimpia vieraslajeja.
2. Torjuntastrategia ja ohjeistus, joka yhdistää torjuntatoimet ja kohteen luontotyyppin ennallistamiskokeilut
 - Maastotutkimukseen ja olemassa olevaan tietoon perustuva strategia ja ohjeistus vieraslajien torjuntakohteiden ennallistamismenetelmistä erityisesti kunnille ja vieraslajien hallinnasta vastaaville.
 - Kunnille tiivis ja käytännöllinen ohjeistus erityyppisistä vieraslajien hallintatoimista.
3. Alueellisten ja paikallisten toimijoiden aktivointi ja sitouttaminen vieraslajien hallintaan
 - Verkossa toimiva "kohtaamispaikka" vieraslajien torjuntatyötä tarvitsevien ja torjuntatoimia tarjoavien (asukkaat, kunnat, yhdistykset, yritykset, muut toimijat) välille.
 - *Engagement*-toimintamallin kehittäminen malliksi tietyn alueen vieraslajien hallintaan useiden erityyppisten toimijoiden yhteistyönä

Vieraslajien ”treffipalvelu”

- Suomessa on maanlaajuinen tarve löytää helpommin vieraslajien hallintapalvelua tarjoavia tahoja, erityisesti yrityksiä/urakoitsijoita.
- Tarjolla voi olla torjunnan lisäksi myös kartoitus-, suunnittelu- tai vieraslajijätteen käsittelyyn liittyviä palveluja
- INSPIRE-hankesuunnitelmassa painotetaan vapaaehtois- tai palkkiopohjalta vieraslajityötä tekeviä yksittäisiä aktiivisia kansalaisia tai paikallisia tai alueellisia yhdistyksiä.
- Yrityksiä tarvitaan täydentämään palveluntarjoajien palettia, koska...
...Vapaaehtois- ja käsin tehtävällä torjuntatyöllä on rajoituksensa (esim. torjuttava laji, esiintymän sijainti ja pinta-ala)

Komealupiini. Kuva Pixnio CC0

Vieraslajien ”treffipalvelu” – kriittiset kysymykset

- Voiko ELYn kaltainen toimija kerätä ja julkaista listaa vieraslajityötä tekevistä yrityksistä?
- Millä kriteereillä listalle pääsisi palveluntarjoajaksi? (yksityishenkilöt, yhdistykset ja yritykset)
 - Listalle pääseminen pitäisi viestiä asiakkaalle mm. toimijan vieraslajeihin liittyvästä tietotaidosta, lainsäädännön tuntemuksesta ja vastuullisesta toiminnasta.

Jättipalsami. Kuva EPO ELY

Työkalupakki kunnille vieraslajien hallintaan

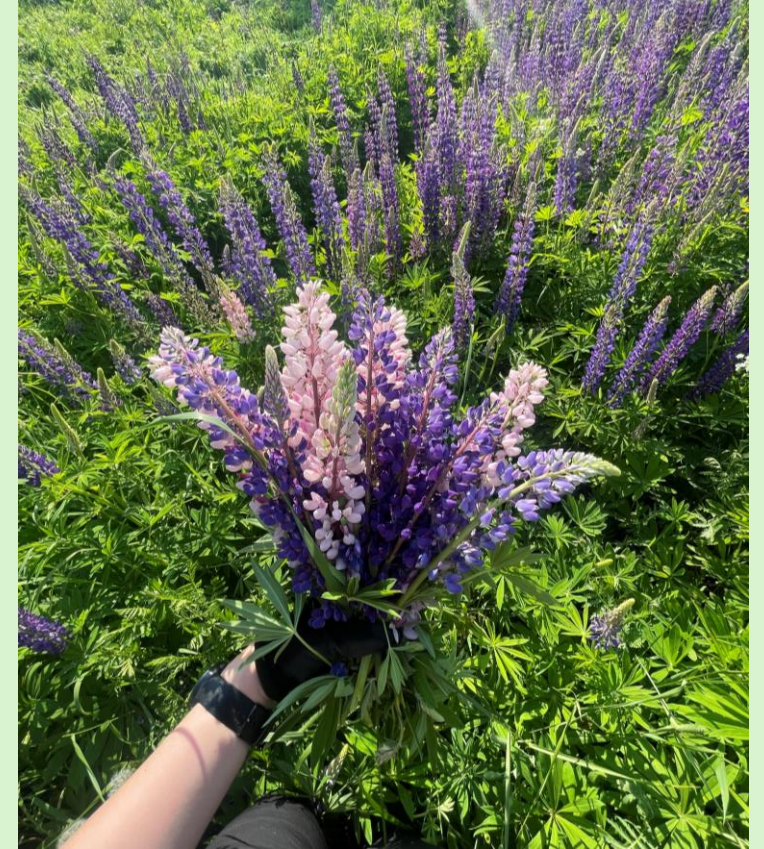
- Kunnat tunnistettu avaintoimijoiksi vieraslajien hallinnassa (ennaltaehkäisy- ja torjuntatoimet) alueellaan.
- Kunnat ovat mm. parhaimmassa asemassa toimia vieraslajityön koordinaattoreina alueellaan.
 - Kunnissa myös itse tunnistettu huutava tarve neuvoille, koulutukselle ja ohjeistuksille (Luonnonsuojeluliiton vieraslajikysely kunnille, syksy 2021).
- Työkalupakkiin koottiin yhteistyökunnissa tehty työ ja kokeilut sekä lisättiin tukku VieKas-asiantuntijoiden omia suosituksia

Jättipalsami. Kuva EPO ELY

Työkalupakki kunnille vieraslajien hallintaan

- Tuloksena työkalupakki, joka koostuu 68 toimenpide-ehdotusta sisältävästä tietokortista (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
- Ehdotukset on jaettu 7 teemaan:
 - Ennaltaehkäisy
 - Havaintotiedon kerääminen ja hyödyntäminen
 - Vieraslajien torjunta
 - Vieraslajiviestintä
 - Vieraslajijätteen käsittely
 - Yhteistyö vieraslajien hallinnassa ja
 - Vieraslajitoiminnan rahoittaminen

Komealupiinitalkoissa. Kuva EPO ELY

Ennaltaehkäisy

3. Kartoita vieraslajien tavallisimmat leviämisväylät kunnan alueella

Kuva Titta Västerö S14

Tunnistamalla vieraslajien tavalliset leviämisväylät ja -tavat kunnan alueella, on mahdollista tukkia niitä kustannustehokkaasti.

Leviämisväylät voivat olla ihmistoimintaan liittyviä tai vieraslajit voivat liikkua omin voimin maa- ja vesiliikenneväyliä pitkin.

Toimi näin

Selvitä millä alueilla vieraslajeja eniten esiintyy ja millä tavoin ne leviävät (esim. puutarhanhoito, virtaveden kuljettamana, maa-ainesten siirrot). Ennaltaehkäise vieraslajien leviämistä puuttamalla esimerkiksi puutarhan kasvijätteen dumppaukseen tai vieraslajeja sisältävien maa-ainesten siirtelyyn.

Toiminnan hyödyt

Leviämisen ennaltaehkäisy on moninkertaisesti edullisempaa ja helpompaa kuin jo levinneiden lajien torjunta.

Lisätietoja

Kuopion kaupunki kartoitti VieKas LIFE-hankkeen työpaikassa kunnan toiminnasta aiheutuvia vieraslajien leviämisväyliä sekä kehitti niitä tukkivia toimenpite-ehdotuksia. Lisätietoja: Ymp.suojelusuunn. Anniina Le Tortorec (anniina.letortorec@kuopio.fi)

Förebyggande åtgärder

3. Kartlägg och identifiera genom vilka kanaler främmande arter sprids på kommunens område

Bild Titta Västerö

Genom att identifiera på vilket sätt främmande arter vanligen sprids inom kommunens område kan man åtgärda dem på ett kostnadseffektivt sätt.

Spridningskanalerna kan hänföra sig till mänsklig verksamhet, men främmande arter kan också sprida sig längs med land- och vattentrafikförbindelser.

Gör så här

Utred på vilka områden det förekommer mest främmande arter och på vilket sätt de sprids (t.ex. med trädgårdsskötsel, rinnande vatten eller jordtransporter).

Förebygg spridningen av främmande arter genom att t.ex. ingripa i dumpning av växtavfall från trädgårdar eller transport av jord som innehåller främmande arter.

Nyttan av verksamheten

Det är väldigt mycket billigare att förebygga spridning än att bekämpa arter som redan har spridit sig.

Tilläggsinformation

EU:s och Finlands kortteckning över spridningskanalerna för främmande arter har lyfts upp i hanteringsplanerna för främmande arter.

[Du hittar hanteringsplanerna på Finlands portal för främmande arter \(vieraslajit.fi\)](#)

Suomen luonnonsuojeluliitto

VieKas LIFE

Suomen luonnonsuojeluliitto

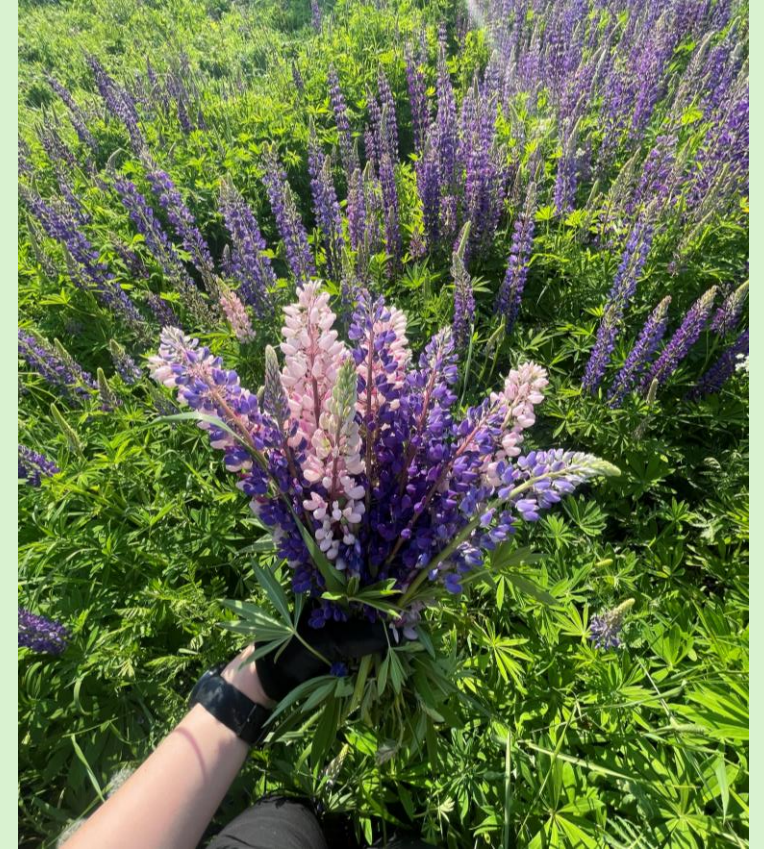
VieKas LIFE

liikenne- ja
keskus

Työkalupakki kunnille vieraslajien hallintaan

- Työkalupakki suunniteltu päivitettäväksi uusilla hyväksi havaituilla toimenpide-ehdotuksilla.
 - Tarjolla on ladattavaksi powerpoint-templaatti, joka täytetään ja lähetetään lisäysehdotuksena Luken vieraslajiportaaliin.
- Työkalupakki löytyy Vieraslajit.fi-sivustolta:
[Työkalupakki kunnille – Vieraslajit.fi](https://vieraslajit.fi/tyokalupakki-kunnille)

Komealupiinitalkoissa. Kuva EPO ELY